

تحلیل نیویورک از شطرنج سیاسی ایران و آمریکا

کیش‌های ترامپ ایران را مات نمی‌کند

سینا سبزیان

ترامپ روز دوشنبه و هنگامی که در استراحتگاه خود در نیوجرسی به سر می‌برد، دستور اعمال مجدد تحریم‌ها علیه ایران را امضا کرد. این دومین گام از برنامه سه‌مرحله‌ای آمریکا برای تحریم اقتصادی ایران است. آمریکا با اعمال فشار بر ایران خواهان بازگرداندن این کشور به میز مذاکره و عقد توافقی جدید است تا علاوه بر برنامه هسته‌ای دیگر فعالیت‌های ایران را نیز محدود کند؛ کاخ سفید معتقد است ایران در غیر این صورت با الزوای اقتصادی مواجه خواهد شد.

ترامپ در گام اول با خروج از معاهده برجام در ماه می، توافق تاریخی سال ۲۰۱۵ بین ایران و قدرت‌های جهانی را به هم زد. کاخ سفید در گام دوم این هفته با شروع اعمال اقدامات تنبیهی بر ایران و شرکت‌هایی که با ایران معامله داشته باشند، فعالیت شرکت‌های خارجی در صنایع اتمی سازی و هواپیمایی ایران را خرید و فروش پیوسته و طلا را ممنوع کرد. علاوه بر این ایران دیگر نمی‌تواند دلار، رایج‌ترین ارز نظام مالی بین‌المللی، برای مبادلات پولی خود استفاده کند. آمریکا در گام آخر از تاریخ چهارم نوامبر، سال‌روز تسخیر سفارت آمریکا در تهران، معامله نفت ایران با هر کشور یا شرکتی که با آن معامله داشته باشد را ممنوع اعلام خواهد کرد. آمریکا قصد دارد صادرات نفت ایران با بازار جهانی انرژی را به صفر برساند.

این سه گام آمریکا در عمل دوره کوتاه توقف تنش‌ها بین واشنگتن و تهران را پایان خواهد داد و به مانند ۴۰ سال گذشته رابطه آمریکا و ایران مجدداً سرد خواهد کرد. ترامپ طی بیانیه‌ای که روز دوشنبه از طرف کاخ سفید منتشر شد گفت: «سیاست ما بر پایه نظارت دقیق بر دیکتاتور ایران، حمایت مالی این کشور از تروریسم و ادامه تنش‌های آفرینی‌های این کشور در منطقه و کل جهان است». او، تمامی

کشورهای جهان خواست با همراهی آمریکا ایران را در معرض یک تصمیم مهم قرار دهند: «یا رفتار تحریک‌آمیز و بی‌ثبات‌کننده خود را پایان داده و به اقتصادی جهانی بی‌بوسند و یا راه خود را ادامه داده و در معرض انزوای اقتصادی قرار گیرد»

سوال اینجاست که کدام کشور بیشتر دوام خواهد آورد. ترامپ علاوه بر ایران پنج کشور دیگر که به برجام متعهدمانده‌اند را نیز به مبارزه طلبیده است. وزرای امور خارجه آلمان، انگلیس، فرانسه و البته اتحادیه اروپا روز دوشنبه در بیانیه‌ای مشترک از بازگرداندن تحریم‌های اقتصادی توسط ترامپ «براز تاسف شدید» کردند. از نظر آنها «معاهده برجام برای امنیت اروپا، منطقه و کل جهان حیاتی است». اروپایی‌ها اعلام کردند که این توافق دو سال پس از تصویب و اجرا به اهداف خود دست یافته است و برای مثال برنامه هسته‌ای ایران کاملاً صلح‌آمیز مانده است. این امر حقیقت دارد زیرا سازمان‌های جهانی با اعمال سخت‌گیرانه‌ترین بازرسی‌هایی که تا به امروز در ایران انجام شده است، طی بازده گزارش این موضوع را تایید کرده‌اند. از نظر اروپاییان بازگشت مجدد تحریم هانگیزه‌ای برای همکاری‌ها را از بین خواهد برد.

اتحادیه اروپایی‌ها اعتنایی به ترامپ اعلام کردند که مصمم هستند تا از شرکت‌هایی که پس از برجام با ایران قرارداد‌های قانونی وضع کرده‌اند، محافظت کنند. هر پنج کشور دیگر عضو معاهده قبول داده‌اند که کانال‌های مالی خود با ایران را حفظ کرده و تضمین دهند که ایران بتواند به خرید و فروش نفت و گاز خود در دنیا ادامه دهد. در بیانیه اتحادیه اروپا آمده است: «حفظ توافق هسته‌ای با ایران مسئله احترام به معاهدات بین‌المللی و امنیت جهانی است». آنها تعهد داده‌اند که در هفته‌های پیش‌رو تلاش خود را بیشتر کنند. چین در ماه ژوئن معهد داده بود که خرید نفت از ایران را

به هیچ وجه متوقف نکند. این کشور بزرگترین واردکننده نفت ایران است و امسال حدود یک چهارم صادرات نفت ایران را به خود اختصاص داده است.

در مقابل محمد جواد ظریف، وزیر امور خارجه ایران روز دوشنبه در میان جمعی از روزنامه‌نگاران داخلی گفت: «هیچ اتفاقی نخواهد افتاد، من اعتقاد دارم که ما می‌توانیم با مدیریت مناسب این برهه سخت را پشت سر بگذاریم، همانگونه که قبلاً این کار را کردیم»

البته تاثیر اقتصادی تحریم‌ها همین الان هم در ایران حس می‌شود. کنت کاتزمن، کارشناس امور ایران در موسسه تحقیقاتی کنگره آمریکا اعلام کرد: «به محض خروج آمریکا از معاهده برجام شرکت‌های خارجی فعالیت خود در بازار ایران را کاهش داده یا متوقف کردند؛ این موضوع بیشتر متوجه شرکت‌های اروپایی است که وابستگی زیادی به بازار آمریکا دارند. پس از ماه نوامبر تاثیر تحریم‌های همه‌جانبه آمریکا بسیار بیشتر خواهد شد اما در آن زمان هم تحریم‌ها نمی‌توانند به مانند دوره زمانی ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۵ برای ایران فلج‌کننده باشند. آن زمان تمامی کشورهای جهان در این موضوع با آمریکا همکاری داشتند». کاتزمن معتقد است که تحریم‌ها چرخ اقتصاد ایران را پنجر خواهد کرد و حتی موجب کودی خفیف در اقتصاد این کشور خواهد شد اما جمهوری اسلامی می‌تواند تا مدت‌زمانی نامعلوم این وضعیت را تحمل کرده و به حیات خود ادامه دهد.

ریچارد نفیو، نویسنده کتاب «هنر تحریم‌ها» و کارشناس ارشد تحریم‌ها در دولت اوباما که در مذاکرات هسته‌ای منجر به برجام شد گفت: «تحریم‌ها معقد است: عدم پشتیبانی یکپارچه کشورهای خارجی از تحریم‌های آمریکا راه‌های گریز متعددی را برای ایران فراهم خواهد

کرد و البته منافع‌ات بین آمریکا و کشورهای اروپایی را افزایش خواهد داد. علاوه بر این آمریکا برای راضی نگه داشتن چین، هند و دیگر کشورهای جهان باید انرژی دیپلماتیک بیشتری صرف کند». با شروع تحریم صادرات نفت در ماه نوامبر کار برای تمامی طرفین درگیر سخت‌تر خواهد شد. شرکت‌های بزرگ نفتی از ایران خارج خواهند شد و جای خود را به شرکت‌های عملیاتی کوچکتری خواهند داد که می‌توانند با گریز از مجازات آمریکا تاثیر بلندمدت تحریم‌ها بر ایران را تخفیف داده و نفت و گاز این کشور را صادر کنند.

هم‌زمان در ایران جمهوری اسلامی تحت فشارهای داخلی است. پس از اعتراضات گسترده دی ماه در استان‌های مختلف کشور موضوعاتی همچون بیکاری، افزایش قیمت کالاها، کاهش ارزش پول ملی، حقوق‌های عقب افتاده نیروی کار و دیگر مشکلات اقتصادی به صورت عمومی مورد توجه قرار گرفتند. ارزش ریال از ابتدای فروردین ماه نصف شده و بازار ارز خارجی و طلا در کشور را دچار بحران کرده است. بعضی از این اعتراضات جنبه سیاسی پیدا کرده و حتی مقامات ارشد کشور هم هدف شعارهای سیاسی قرار گرفته‌اند. جان بولتن، مشاور امنیت ملی ترامپ روز دوشنبه در مصاحبه با شبکه خبری فاکس نیوز گفت: «این

اعتراضات منعکس‌کننده واقعیت‌های روز ایران هستند؛ ز شدت مخالفت داخلی با نظام حاکم، محرومیت‌های اقتصادی و سرکوب سیاسی؛ این رژیم در وضعیت شکننده‌ای قرار دارد. سوال اینجاست که آیا سپاه و حاکمیت حاکم بر ایران از زور خود علیه مردم استفاده خواهند کرد؟». بولتن در حالی هدف از «عمل فشارهای حداکثری» بر ایران را تلاش برای تغییر رفتار نظام ایران و نه تغییر رژیم اعلام کرده است که خود پیش از قبول سمت در کاخ سفید بارها خواهان سرنگونی جمهوری اسلامی شده بود.

در این میان ترامپ سعی کرد تا راه خروج دیگری را نیز پیش پای ایران قرار دهد. او در حرکتی تعجب‌برانگیز اما قابل فهم، هفته پیش زبان تهدید آمیز و خصمانه خود را کنار گذاشت و ابراز امیدواری کرد که بتواند با ملاقات رییس جمهور ایران به توافق هسته‌ای جدیدی دست پیدا کند. این ژست ترامپ همانند آن رفتاری است که وی در برای دیدار با رهبر کره شمالی از خود بروز داد. این دو سرانجام در ماه ژوئن در سنگاپور با یکدیگر دیدار کردند. بولتن معتقد است که پیشنهاد ترامپ برای دیدار با سران جمهوری اسلامی بسیار جدی است: «در صورتی که حاکمان ایران می‌خواهند از زیر فشار خلاص شوند، باید با ما سر یک میز نشسته و مذاکره کنند، همانطور که در مواجهه با کره شمالی عمل کردیم. فشرار با ایران راطی دوره مذاکره کاهش نخواهیم داد و حداکثر فشار را حفظ خواهیم کرد» و وحانی روز دوشنبه در گفت‌وگوی تلویزیونی اعلام کرد که وی هم خواهان مذاکره با آمریکا است اما آنها هم باید پیش از دیدار با ایران، به صورت رسمی به خاطر مذاخله آمریکا در کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۲۲ از ایران عذر خواهی کنند. وی گفت: «اگر کسی به بازوی دشمن خود چاقو فرو کند و بگوید حالا بیا مذاکره کنیم، دشمن او در جواب ابتدا از او خواهد خواست که چاقو خود را

ریچارد نفیو، نویسنده کتاب «هنر تحریم‌ها» و کارشناس ارشد تحریم‌ها در دولت اوباما که در مذاکرات هسته‌ای منجر به برجام شرکت داشت معتقد است: «عدم پشتیبانی یکپارچه کشورهای خارجی از تحریم‌های آمریکا راه‌های گریز متعددی را برای ایران فراهم خواهد کرد و البته کشورهای اروپایی را افزایش خواهد داد. علاوه بر این آمریکا برای راضی نگه داشتن چین، هند و دیگر کشورهای جهان باید انرژی دیپلماتیک بیشتری صرف کند»

بیرون کشید تا پس از آن پشت میز مذاکره بنشینیم؛ مذاکره و تحریم هم‌زمان بی‌معنی است و این تحریم‌ها مردم و کودکان ایرانی در تحت تاثیر قرار خواهد داد»

هر دو رییس جمهور می‌توانند ماه آینده در نشست عمومی سازمان ملل در نیویورک با یکدیگر روبرو شوند. انتظار می‌رود که هر دو طرف صحنه علنی سخنرانی کنند. پیش از این در سال ۲۰۱۲ اوباما گفتگوی تلفنی کوتاهی با وحانی داشت. این گفتگو شروع مذاکراتی بود که دو سال به طول انجامید و به توافق برجام منجر شد. البته باید خاطر نشان کرد که پس از انقلاب هیچ‌گاه روسای جمهور ایران و آمریکا با یکدیگر دیدار رو در رو نداشته‌اند.

اما سوال اصلی که در سه ماهه آینده مطرح خواهد شد، میزان تاثیر گذاری تحریم‌ها بر اقتصاد کشور نیست بلکه باید دید این تحریم‌ها در چه قالب استراتژیکی اعمال شده و چه اهدافی را دنبال می‌کند. دنیل گلاسر، معاون سابق وزیر خزانه‌داری آمریکا در مبارزه با جرایم مالی و تامین مالی تروریسم می‌گوید: «تحریم‌ها تنها ابزار هستند. آنها سیاست دائمی نیستند. آمریکا با وجود انتقاد از ایران اهداف خود را در قبال این کشور به وضوح اعلام نکرده است؛ علاوه بر این مشخص نیست آمریکا چه استراتژی این اهداف را دنبال خواهد کرد». وی معتقد است که فشار اقتصادی بر ایران برای جمهوری اسلامی آزاردهنده خواهد بود اما تحریم‌های این چنینی تنها با همکاری کشورهای مختلف تاثیر گذار خواهد بود: «اینجاست که انزوای آمریکا و فاصله کاخ سفید از متحدان سنتی، ماهیت مغرب‌تری پیدا خواهد کرد»

متن لویت، معاون سابق وزارت خزانه‌داری آمریکا در امور اطلاعاتی و تحلیلی در مورد تحریم‌های ترامپ گفت: «هدف ترامپ از تحریم ایران مشخص نیست و وی تنها به دنبال تسلیم ایران و کشاندن آنها به پای میز مذاکره است؛ بعید است چنین اتفاقی رخ دهد».

فاتح دونمز وزیر انرژی ترکیه اعلام کرد که کشورش به رغم تحریم آمریکا، روابط تجاری با ایران را طبق مفاد قرارداد‌های منعقد شده ادامه می‌دهد.

به گزارش روز چهارشنبه ایران، دونمز در گفت‌وگو با شبکه تلویزیونی آ.خبر ترکیه، تحریم‌های آمریکا علیه ایران را یک طرفه خواند و تجارت انرژی بین آنکارا و تهران را کاملاً قانونی ذکر کرد. وی با بیان این که حتی اتحادیه اروپا نیز از وضع تحریم‌های یک طرفه آمریکا علیه ایران ناخشنود است، اظهار کرد: ما با ایران یک تجارت قانونی انجام می‌دهیم و این مساله به لحاظ تضمین تامین انرژی ترکیه نیز بسیار مهم است.

وی خواستار ادامه تامین انرژی از سوی ایران شد و تاکید کرد: رابطه تجاری ترکیه با ایران در زمینه واردات نفت و گاز طبیعی سابقه طولانی دارد و قرارداد دو کشور در این زمینه نیز طولانی مدت است و تا سال ۲۰۲۶ معتبر است.

وی افزود: ترکیه سالانه حدود ۹.۵ میلیارد متر مکعب گاز طبیعی از ایران خریداری می‌کند و ما قصد نداریم مردم کشور خود را در سرما و تاریکی بدون گاز و برق رها کنیم و به همین علت طبق مفاد قرارداد تجارت ما با ایران ادامه خواهد یافت.

این وزیر ترسک اضافه کرد: مساحت و حقوق همسایگی داریم و سسال‌هاست که تجارت می‌کنیم و روابط خود را بر این مبنا مورد ارزیابی قرار می‌دهیم.

به گزارش ایران، ایران نیمی از نفت خام مورد نیاز و حدود یک سوم گاز مصرفی کشور ترکیه را تامین می‌کند.

دو کشور همچنین سالانه بیش از ۱۰ میلیارد دلار مرادو تجاری دارند و در صد افزایش این رقم به ۳۰ میلیارد دلار هستند.

مقامات ترکیه در سه ماه اخیر و پس از خروج آمریکا از برجام، این اقدام را اشتباه خوانده و بر ادامه همکاری خود با ایران تاکید کرده‌اند.

دو هفته پیش یک هیات بلندپایه از وزارت خزانه‌داری آمریکا به آنکارا سفر کرد تا مقامات ترکیه را از ادامه همکاری اقتصادی و تجاری با ایران منصرف کند ولی مقامات ترکیه دست در پینه هیات آمریکایی زده و بر ادامه همکاری تجاری با ایران تاکید کردند.

دولت آنکارا هم اکنون به علت زندانی شدن یک کشیک آمریکایی در ترکیه و نیز تحریم متقابل وزرای دادگستری و کشور ترکیه و آمریکا روابط تیره‌ای با واشنگتن دارد و برای حل این موضوع هیاتی از ترکیه به آمریکا اعزام شده است.

چین: مخالف تحریم‌های آمریکا علیه ایران هستیم

وزارت خارجه چین در یوز چهارشنبه با انتشار بیانیه‌ای ضمن مخالفت با تحریم‌های آمریکا علیه ایران اعلام کرد روابط تجاری چین و ایران ناقص قطعنامه‌های سازمان ملل نیست به همین دلیل ادامه خواهد یافت.

به گزارش ایران در این بیانیه آمده است: چین بی توجه به تحریم‌های یکجانبه آمریکا روابط اقتصادی و تجاری خود را با ایران حفظ خواهد کرد.

بیانیه وزارت خارجه چین می‌افزاید: پکن مخالف تحریم‌های آمریکا است و تعهدی به اجرای این نوع تحریم‌ها که بیانگر یکجانبه‌گرایی واشنگتن در جهان است ندارد.

چین پیشتر نیز اعلام کرده بود روابط عادی خود را با ایران ادامه خواهد داد و در این زمینه از کسی اجازه نمی‌گیرد.

حجم مبادلات تجاری دو کشور ایران و چین در سال ۲۰۱۷ حدود ۳۷ میلیارد و ۳۰۰ میلیون دلار بود که به نسبت سال ۲۰۱۶ حدود ۱۹.۳ درصد رشد داشته است.

حجم روابط اقتصادی دو کشور در ۴ ماهه نخست سال ۲۰۱۸ هم ۱۲.۲ میلیارد دلار است که در مقایسه با مدت مشابه سال قبل ۹.۳ درصد افزایش یافته است.

آمارها نشان می‌دهد ایران در سال ۲۰۱۷ روزانه حدود ۶۳۰ هزار بشکه نفت به چین صادر کرده است در چهار ماهه اول ۲۰۱۸ نیز تقریباً سطح فروش نفت در همان سطح باقی مانده است اما حجم روابط حدود ۱۰ درصد رشد داشته است.

را در پی داشت. مقام آلمانی در ادامه افزود: کسانی که به دنبال تغییر حکومت ایران هستند، نباید فراموش کنند این مساله می‌تواند مشکلات بزرگ‌تر و بیشتری را با خود به همراه آورد.

پیشتر نیز اتحادیه اروپا با صدور بیانیه رسمی، ضمن تکرار حمایت از برجام، به صراحت اعلام کرد که از شرکت‌های اروپایی دارای فعالیت‌های تجاری و اقتصادی با ایران، در برابر تحریم‌های آمریکا حمایت خواهد کرد.